

VERDIEPINGSOPDRACHT I - STANDPLAATSgebondenheid

Als je over een gebeurtenis leest of hoort en je leest het verhaal van verschillende personen, dan zul je merken dat de verhalen van elkaar verschillen. Iedereen kijkt vanuit zijn eigen blik naar de wereld. Je hebt bijvoorbeeld vast wel eens ruzie gemaakt met iemand in de klas. Je leraar vraagt dan natuurlijk wat er aan de hand is. Jij zegt: “*Ja Bo die maakte nare opmerkingen tegen me, dat ik altijd mijn gymspullen vergeet.*” Bo zegt: “*Ik zei alleen maar dat het vervelend is dat Sam zijn gymspullen vergeten was en toen kreeg ik meteen een klap.*” Wat is er nu gebeurd? Wie heeft er gelijk? Hoe zou het kunnen komen dat Sam een heel ander verhaal heeft dan Bo over dezelfde gebeurtenis?

In dit geval bepaalt het gezichtspunt de manier waarop iemand iets beleeft en navertelt. Dit noemen we standplaatsgebondenheid.

OPDRACHT I

Zoals je hebt gezien zijn ook de meningen over de Russenoorlog verdeeld. Sommige Texelaars vinden de Georgiërs helden, anderen vinden hen verraders. Ook de ooggetuigen bekijken de Russenoorlog vanuit hun eigen perspectief. Neem bijvoorbeeld Theo Witte, Annie van Swinderen en Akkie Kikkert van de Kerkhof. Bekijk hun fragmenten op 4 mei 2009.

- 1.1** Je hebt de verhalen van Akkie Kikkert van de Kerkhof en Theo Witte bekeken. Wat vindt Theo Witte van de Georgiërs?
- 1.2** Wat is de mening van Akkie Kikkert van de Kerkhof over de Georgiërs?
- 1.3** Verschillen de meningen van Akkie Kikkert van de Kerkhof en Theo Witte? Op welk punt?
- 1.4** Hoe komen deze verschillen, denk je?
- 1.5** Welke overeenkomsten zijn er in de verhalen?
- 1.6** Heb je zelf wel eens iets meegemaakt waarover je later een ander verhaal had dan anderen die ook bij de gebeurtenis waren? Schrijf kort je voorbeeld op.
- 1.7** Hoe komt het dat mensen over een zelfde gebeurtenis een verschillend verhaal vertellen?
- 1.8** Leg in je eigen woorden uit wat standplaatsgebondenheid is.

OPDRACHT 2

Bij opdracht 1 heb je gezien dat dezelfde gebeurtenis door verschillende mensen anders beleefd wordt. Hoe iemand iets beleeft, zich iets herinnert en navertelt wordt door verschillende factoren beïnvloed. Voor deze opdracht bekijk je een aantal ooggetuigen:

- Nico Eelman: 6 oktober 1940 over de bootdienst tijdens de oorlog.
- De zusters Maas: 1 mei 1944 over het dagelijks leven.
- Harry de Graaf: 1 mei 1944, dagelijks leven, Harry de Graaf herinnert zich de oorlog als heel gezellig.
- Akkie van de Kerkhof-Kikkert: 8 februari 1945 Akkie ontmoet een sentimentele Rus op de dijk.
- Bas van der Beek: 10 november 1944 over Assen.
- Cor Kievits: 6 april 1945 over de oproep aan Texelse mannen.

- 2.1** Wat valt je op aan de manier waarop de ooggetuigen over hun ervaringen praten?

- 2.2** Schat de leeftijd van de verschillende ooggetuigen, hoe oud waren ze tijdens de gebeurtenissen?
- 2.3** Zoek nu de leeftijden op. Had je een goede inschatting gemaakt?
- 2.4** Heeft hun leeftijd invloed gehad op de manier waarop zij de opstand hebben ervaren, denk je? Geef een voorbeeld en leg je antwoord uit.
- 2.5** Bij de vorige opdracht heb je een definitie gegeven van standplaatsgebondenheid. Leg uit waarom leeftijd ook een rol speelt bij standplaatsgebondenheid.

OPDRACHT 3

Bij opdracht 2 zag je dat de ooggetuigen flink in leeftijd verschillen en dat dit invloed kan hebben op de manier waarop mensen de oorlog en opstand hebben beleefd. Er zijn ook andere factoren die invloed hebben op hoe mensen iets beleven. Voor deze opdracht bekijk je twee ooggetuigen, namelijk Annie van Swinderen en Akkie van de Kerkhof-Kikkert. Bekijk de filmpjes van Annie van Swinderen: bij 6 april (Begin opstand), op 11 april 1945 (Duits tegenoffensief) en het fragment op 4 mei 2009. Bekijk daarna de filmpjes van Akkie: op 6 april 1945 (Begin opstand) en op 12 april 1945 (Gevechten in Eierland). Annie was 14 ten tijde van de opstand, Akkie was 13 jaar oud, bijna even oud dus, toch hebben zij heel verschillende herinneringen aan die tijd.

- 3.1** Hoe beleven Annie en Akkie de Russenoorlog? Schrijf op wat Annie en Akkie daarover vertellen.
- 3.2** Zijn er verschillen in de verhalen van Annie en Akkie? Welke?
- 3.3** Zijn er verschillen in de manier waarop ze hun verhalen vertellen? Welke?
- 3.4** Bij opdracht 1 beantwoordde je al wat Akkie van de Georgiërs vindt. Wat vindt Annie van de Georgiërs? Verschillen ze van mening?
- 3.5** Leg uit waarom zij beiden een ander verhaal hebben over de Russenoorlog.
- 3.6** Met welke kenmerken van het begrip standplaatsgebondenheid hebben deze verschillen te maken?

OPDRACHT 4

Bekijk het fragment van Theo Witte op 13 mei 1945 (over het verschil in beleving tussen Noord en Zuid).

- 4.1** Hierboven heb je gezien dat leeftijd en de gebeurtenissen die mensen meemaakten een rol spelen bij de beleving van de Russenoorlog. Theo Witte noemt nog een andere factor. Welke?
- 4.2** Wat vind je van zijn idee?

Bekijk nu de volgende fragmenten van:

- Douwie Roeper: 7 april, 1945 (Duitse overmacht)
- Jan Roeper: 6 april (Begin Opstand)
- Meijert Boon: 8 april 1945, (De Cocksdorp beschoten)
- Dames Maas: 8 april 1945, (Aanval op De Koog)
- Bertha Dros: 7 april, (Strijd om de Waal)
- Bas van der Beek: 7 april, (Strijd om de Waal)

Harry de Graaf: 6 april, (Bombardement Den Burg)

Akkie van de Kerkhof-Kikkert: 8 april 1945, (De Georgiërs in Eierland)

4.3 Zoek bij elke ooggetuige op waar hij/zij woonde tijdens de opstand. Teken dit op de kaart.

4.4 Vind je dat er grote verschillen zijn in hun belevenissen? Noem twee voorbeelden.

4.5 Waar is de strijd het hevigst geweest?

4.6 Heeft dat invloed op hoe de ooggetuigen de opstand hebben ervaren?

4.7 Bekijk je antwoord bij vraag 2 nog eens. Hoe zou je de vraag nu beantwoorden?

VERDIEPINGSOPDRACHT 2 - PERSONAGES

Bij de opdrachten 1 t/m 4 heb je ontdekt hoe standplaatsgebondenheid je blik op de wereld beïnvloedt. Je hebt gezien dat verschillende zaken een rol spelen, leeftijd, de plaats waar je opgroeit, de dingen die je meemaakt. En je kunt er nog veel meer vinden.

Nu is het jullie beurt. In de volgende opdracht ga je ervaren hoe je blik op de wereld wordt bepaald door wie je bent. Lees de opdracht hieronder goed door. Je docent vertelt je welk personage je bent.

STAP 1

Personages:

- een Texelaar
- een Duitse soldaat
- een Georgische soldaat

Het is 6 april 1945 en de Russenoorlog begint. In het holst van de nacht breekt de opstand uit. Schrijf een kort verhaal waarin je vertelt hoe je dit beleeft. Leef je in je personage in. Geef je personage persoonlijkheid: hoe oud ben je? Waar woon je? Waar ben je op het moment dat de opstand begint? Heb je een geliefde, een gezin, ben je nog een kind? Wat denk je, wat voel je, wat doe je? Hoe ziet je omgeving eruit? In een halve A-4 beschrijf je de eerste uren en de eerste dag na het uitbreken van de Russenoorlog op 6 april 1945.

STAP 2

Nu je hebt beschreven wat jouw personage meemaakt, voelt en beleeft, wissel je je verhaal uit met een klasgenoot die vanuit een ander perspectief een verhaal heeft geschreven. Jullie verhalen zullen van elkaar verschillen.

- Welke verschillen ontdekken jullie?
- Hoe komen die verschillen?
- Wat hebben de verschillen te maken met standplaatsgebondenheid?

VERDIEPINGSOPDRACHT 3 - DILEMMA'S

Je maakt zometeen kennis met een aantal mensen die tijdens de Russenoorlog voor een moeilijke keuze stonden. De mensen hebben echt bestaan en de keuzes zijn echt gemaakt. Je docent deelt een kaart uit waarop een dilemma staat. Lees het dilemma, je kunt dit voor jezelf doen of iemand uit je groepje kan het voorlezen. Bekijk de vragen onderaan het dilemma en beantwoord ze samen. Overleg met elkaar, wat zouden jullie doen? En waarom? Maak aantekeningen van jullie discussie en overwegingen. Zijn jullie het eens?